

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

TÜRKONFED 11. GİRİŞİM VE İŞ DÜNYASI ZİRVESİ

AÇILIŞ KONUŞMASI

**14 Aralık 2007
Eskişehir**

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Mersis Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28. 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29 **Faks:** (90-212) 249 13 50 **e-mail:** tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11 **Faks:** (90-312) 428 86 76 **e-mail:** ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47 **Faks:** (32-2) 736 39 93 **e-mail:** bxoffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70 **Faks:** (1-202) 776 77 71 **e-mail:** usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300 **Faks:** (49-30) 28 878 6399 **e-mail:** info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40 **Faks:** (33-1) 426 516 99 **e-mail:** satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Valim, Eskişehir ilinin değerli yöneticileri,
Sayın konuklar, TÜRKONFED'in değerli üyeleri,
Değerli basın mensupları

TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Türk sanayinin gelişmesinde önemli bir yer tutmuş olan Eskişehir'de sizlere hitap etmekten büyük mutluluk duyuyorum. Bu TÜRKONFED Zirvesi'ne ev sahipliği yapan Eskişehir Sanayici ve İşadamları Derneği mensuplarına, Başkan Cemil Onur Sürmeli'nin şahsında teşekkür ediyorum.

“İş Dünyasında Kadın” temalı bu zirvenin ana konusuna ilişkin birkaç söz söylemeden önce, izin verirseniz, iş dünyasının seçkin temsilcilerinin bulunduğu bu ortamda, sizlerle önce genel olarak Türkiye ekonomisinin geleceğini ilgilendiren konularla ilgili bazı görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

Bildiğiniz gibi 2001 krizinin ardından ülkemizde ekonomik istikrarın sağlanması ve yapısal bir dönüşüm başlatılması yönünde başarılı adımlar atılmıştır. 2002-2007 döneminin ekonomik performansı, esas olarak, dünya çapında genel kabul görmüş politikaların sağlıklı uygulanması ile sağlanmıştır. Tüm gelişmekte olan ülkeler bu standart yolu takip etmiştir.

Tabii başlangıç çizgisinin çok geri bir noktada olması, ilk dönemlerde ilerlememizin çok hızlı olmasını sağlamıştır. Ancak, gelinen noktada büyüme yavaşlamaya başlamış, enflasyonla mücadele daha zahmetli ilerler olmuştur. Reel faizlerin yüksek seviyelerde seyretmesi devam etmiştir. Cari işlemler açığı bir tehdit unsuru olmaya doğru ilerlerken, bütçe disiplini, seçimler dolayısıyla bir gevşeme ortaya çıkmıştır.

Bütün bunların temel nedeni mevcut yapıda makro plandaki değişikliklerle sağlanabilecek iyileşmelerin sınırına gelmiş olmamızdır.

Şimdi ise asıl zorlu etap önümüzde durmaktadır. İstikrarın sağlanmasının ardından ekonomiyi rekabetçi hale getirme ve bunu yavaşlayan küresel ekonomik koşullar altında yapabilme becerisini gösterme gereği ile karşı karşıyayız.

Gerçekten de önümüzdeki dönemde küresel ekonomik koşulların bize geçmiş dönemdeki kadar yardım etmeyeceği gerçeği ile yüz yüzeyiz. Küresel kaynaklarda bir daralmanın bekleniyor olması, dünya ekonomisinin hızlı büyüme sürecinin artık devam etmeyeceği yönündeki beklentilerin artması bu gerçeği daha da belirginleştirmektedir.

Bu noktada, sermaye yetersizliği nedeniyle büyüme için önemli ölçüde dış kaynak gereksinen bizim gibi ülkeler iç dengesizlikleri ortadan kaldırılmak ve olası bir dış şokun olumsuz etkilerinin büyük ölçekte ve kalıcı olmasının engellemek zorundalar. Oysa biz bu bakımdan sorunlu bir dönemi yaşıyoruz. Çünkü yapısal reform sürecimizde dikkate değer bir tempo kaybının ardından, bugün artık açık bir duraklama içindeyiz.

Bu düşüncelerimi daha iyi anlatabilmek açısından, TÜSİAD'ın geçtiğimiz günlerde Ankara'da gerçekleştirdiği “Büyüme Stratejileri” konferansında dile getirdiğim birkaç rakamı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Geride bıraktığımız son beş yıl içerisinde, yılda ortalama %7,5 oranında büyüme seviyelerine ulaşıldı ve 1,5 milyon kişi için yeni istihdam olanakları yaratıldı. Enflasyon da tek haneli oranlara indirildi. Bütçe dengesi ve borçluluk oranlarında gözle görülür bir iyileşme elde

edilirken, dünya ekonomisi ile entegrasyon hızlı bir şekilde devam etti ve dış ticaret hacmimiz önemli ölçüde arttı.

Ancak, çoğu makroekonomik alanda sağlanan bu başarılarla rağmen, işsizlik, yurtiçi tasarruf açığı, bölgesel gelişim farklılıkları, kayıtdışı ekonomi, teknoloji ve inovasyonun yaygınlaştırılması gibi temel ekonomik alanlarda tıkanıklıklar ne yazık ki devam ediyor. Bu tıkanıklıklar ülkemizi uluslararası rekabet arenasında öne çıkmaktan da alıkoyuyor.

Küresel rekabet alanında uluslararası referanslardan biri sayılan Dünya Rekabet Endeksi sıralamasına yıllar itibariyle bakıldığında, 2004 ve 2005 yıllarında Türkiye'nin önemli bir ilerleme kaydettiğini ancak, takip eden yıllarda diğer ülkeler karşısında rekabet gücünü tekrar yitirmeye başladığını görüyoruz. Son olarak, 2007 yılı itibariyle, Türkiye'nin 55 ülke içinde 48. sırada yer aldığı görüyoruz. Çok daha yakın rekabet içerisinde olduğu Avrupa, Orta Doğu ve Afrika bölgesindeki 34 ülke arasında ise ancak 31. sırada yer alıyor.

Bu rakamlar bize, gelişmiş ekonomiler arasına girme sürecini başlattığımızı ancak devam ettirmede aynı oranda başarılı olamadığımızı gösteriyor. Bu yüzden, ekonomimizin bugün geldiği konum itibariyle sürdürülebilir büyümenin devam ettirilmesi için gerekli koşulların yaratılmasını artık gündemin üst sıralarına taşımamız gerekiyor.

TÜSİAD olarak bu durumu aşabilmek için, kapsamlı, bütüncül ve akılcı bir büyüme stratejisi oluşturmak gerektiğini düşünüyoruz. Bu strateji doğrultusunda

- teknolojik ilerleme ve verimlilik artışlarının sürekli kılınması,
- yatırım ortamının iyileştirilmesi,
- sermaye piyasalarının gelişiminin ve sermaye birikiminin hızlandırılması,
- istihdama katılım oranının –kadınlar başta olmak üzere- yükseltilmesi,
- “şirket yönetimi” kültürünün değiştirilmesi,
- kurumsal yönetim ilkelerinin etkinleştirilmesi,
- kayıt dışı ekonomi ile mücadele edilmesi,
- KOBİ'lerin gelişimi için özel stratejiler benimsenmesi,
- bölgesel politikalara ağırlık verilmesi,
- eğitim politikalarının büyüme stratejileri ile ilişkilendirilmesi

gerektiğini düşünüyoruz.

Bu uzunca listenin çeşitli unsurları muhtelif zeminlerde az çok tartışılıyor. Ama bazıları var ki, ya yeterli ilgiyi görmüyor ya da çok konuşulmasına rağmen, güçlü bir atılıma konu olamıyor. Bunlar arasında ilk sırayı “KOBİ'lerin gelişimi için özel stratejiler benimsenmesi” geliyor.

Bildiğiniz rakamlar ama yine de tekrarlamaktan kendimi alamıyorum, çünkü çok çarpıcı gerçeklere işaret ediyorlar: Ülkemizdeki KOBİ'ler, hizmet sektörü de dahil olmak üzere, tüm işletmelerin %99,8'ini oluşturuyor. Toplam istihdamın yaklaşık % 77 sini sağlıyor.

Buna karşılık toplam yatırımlar içindeki payı % 38, toplam katma değer % 27 kadarını yaratabiliyor. İhracattaki payları % 10'u geçmiyor ve banka kredilerinden de ancak % 5 pay alıyorlar.

Bu rakamlar, ekonomimizin çok önemli bir bölümünü kaplayan bir kesiminden konuştuğumuzu, ancak bu kesimin katma değer üretmediğini, verimli olamadığını, bu durumu aşmak için ise mevcut finansal olanaklardan yararlanamadığını gösteriyor.

Bu durumun nedenlerini uzun uzadıya ele almak niyetinde değilim. Konun içinden gelen kişiler olarak hepiniz bu nedenlerle her gün iç içe yaşıyorsunuz zaten.

Ben burada bu konuyla ilgili iyi bir başlangıç yapmak için, tek ve basit bir adımın atılması gerektiğini savunacağım ve yalnızca bununla yetineceğim.

Bugün Türkiye'nin tüm analizlerde, strateji ve politika çalışmalarında kullanabileceği ortak bir KOBİ tanımı yok. Hazine'nin başka, DPT'nin başka, meslek kuruluşlarının başka, bankaların başka tanımları var.

Oysa, mikro ölçekli işletmeler, küçük ölçekli işletmeler ve orta ölçekli işletmelerle ilgili her kurumun benimseyeceği ortak tanımların yapılması politikaların sağlıklı biçimde şekillendirilmesi açısından büyük önem taşıyor. KOBİ'ler için oluşturulan destek programlarının eşgüdümünü sağlamak için bu zorunlu. Aynı şekilde küresel finansman olanaklarından; AB, Dünya Bankası, OECD gibi kuruluşların bilgi, kaynak ve ilişki olanaklarından yararlanmak için doğru sınıflamalar ve istatistikler üretmek şart.

“KOBİ'lerin gelişimi için özel stratejiler benimsenmesi”nin Türkiye'nin hızlı ve dengeli büyümesi için bir önkoşul haline gelmiş olduğunu artık politika yapan herkesin çok iyi kavraması gerekiyor.

Aynı şekilde bölgelerarası gelişmişlik farkları giderilmeden de Türkiye'de hızlı ve dengeli büyümeyi sürdürülebilir kılmak mümkün değil. Bölgelerarası gelişmişlik farklarının, sektörel çeşitlenmeye ve bölgelerin rekabet avantajlarına uygun sektörlerde uzmanlaşmaya olanak sağlayacak politikalarla giderilmesi gerekiyor. Bu Türkiye'nin büyüme potansiyelini ciddi biçimde artıracaktır.

Küreselleşme süreci ile birlikte yerel ekonomilerin önemi arttı, yerel aktörler dünya ile doğrudan etkileşim içine girdiler. Bu süreç ile birlikte artan rekabet, esnek ve uyum yeteneği yüksek yapılarıyla KOBİ'leri, yeni sanayi odaklarını ve küçük ve orta boy kentleri öne çıkardı.

Bununla birlikte dünya ekonomisinde yaşanan diğer bir boyut ise, küresel rekabetin yerel uzmanlaşma sürecini hızlandırması oldu. Yerel girişimcilik, yerel kaynaklar, bilgi ve beceri stoku ve diğer yerel potansiyellere de bağlı olarak belirli sektörlerde uzmanlaşma becerisi gösteren yöreler, karşılaştırmalı bir üstünlük ve rekabet avantajı elde ettiler.

Bu yeni ortamın iyi anlaşılması ve ülkemizin bu ortamdan azami düzeyde yararlanması bakımından, TÜRKONFED'in ilk örneklerini verdiği gibi, sektörel ve bölgesel düzeyde kapsamlı analizlerin yapılması şarttır. Böyle bir ortamda Kalkınma Ajansları yasa tasarısının geleneksel yönetim anlayışımıza takılması ve uygulamaya konamadan rafa kalkması büyük bir talihsizlik olmuştur.

Rekabetçiliği ve yüksek büyüme hızlarını sürekli kılmak için ihtiyaç duyduğumuz önemli reform alanlarından biri de kayıt dışı ekonomi ile mücadeledir.

TÜSİAD'ın araştırmaları, kayıt dışı faaliyetlerin, girişimcilik ve rekabet ruhuna zarar verdiğini, adil rekabet ortamını bozduğunu, kaynakların etkin kullanılmasını engellediğini ve ülkemizin büyüme potansiyeli önüne set çektiğini saptamaktadır.

Ayrıca kayıt dışılık, ekonominin belirli bir bölümünün kamu idaresinin kontrolü dışına çıkması anlamına gelmekte, bu haliyle de Türkiye'nin bir hukuk devleti olma çabasını sekteye uğratmakta, ekonomik ilişkilerin etik bir tabana oturması önünde engel teşkil etmektedir.

Kayıt dışılığın kademeli olarak düşürülmesinin 10 yıl içinde vergi gelirlerinde kümülatif olarak yaklaşık 100 milyar Euro'luk bir artış sağlayacağı hesaplanmaktadır.

Kayıt dışı ile mücadele dediğimiz zaman, bizim kastımız, güçlü denetleme mekanizmalarının ve caydırıcı cezaların yanı sıra, hatta onlardan daha önce, kayıt içi faaliyetin özendirilmesi ve ekonominin kayıt içi istihdam yaratma potansiyelinin artırılmasıdır. Bu çabaların aktif bir istihdam politikasıyla ve toplumsal mutabakatın güçlendirilmesiyle desteklenmesi halinde kaygı duymayı gerektirmeyecek bir yumuşak geçişin sağlanması mümkündür.

Kayıt dışının azaltılmasının bir başka bakımdan da önemi var: Bugün KOBİ'leri, yani ekonomimizin çok önemli bir bölümünü bekleyen yakın bir tehlike mevcut. Her ne kadar Basel II uygulaması ertelendi ise de, bu konu eninde sonunda yeniden gündemimize girecek.

Bugün dahi finansman olanaklarından son derece kısıtlı biçimde yararlanan KOBİ'lerin, Basel II ile birlikte, bu olanaklardan iyice mahrum kalması söz konusu olabilir. Bu yüzden, kayıt dışılığın azaltılması ve KOBİ'lerin kurumsallaşmasının hızlandırılması büyük önem taşıyor.

Değerli TÜRKONFED üyeleri,

Bildiğiniz gibi, ülke kalkınmasının en önemli itici gücü eğitimli işgücüdür, insan kaynaklarıdır. TÜRKONFED bu gerçeğe geçen yıl etkili biçimde parmak bastı ve "Meslek Eğitimi"ni yılın teması olarak seçerek çok isabetli bir iş yaptı. Başta KOBİ'ler olmak üzere, tüm sanayi ve hizmet kesimlerinde, işin gereklerini, işe girdikten sonra değil, eğitim kurumları içinde öğrenen gençler yetiştirmek için, model ve finansman önerileri geliştirdi, çalışmalarını AB'ne, DPT'ye, ilgili bakanlıklara etkili biçimde aktardı.

Bu yıl da yine çok isabetli bir seçimle "İş Dünyasında Kadın" temasını seçti. Bu tema da, girişim, istihdam ve eğitim boyutlarını içinde barındırması bakımından çok yönlü bir özellik taşıyor.

Bugün Türkiye'de kadın konusunun tartışılıyor olmasını büyük ölçüde sivil toplum kurumlarının çabalarına ve AB üyelik sürecinde iktidarların kendilerini bu yönde adımlar atmak zorunda hissetmelerine borçluyuz.

Ancak, altına imza atılan birçok uluslararası anlaşmaya ve gerçekleştirilen çeşitli olumlu hukuksal düzenlemelere rağmen, hedeflenen noktadan hala çok uzaktayız.

Türkiye'de bugün yetişkin kadınların yaklaşık % 20'si okuma yazma bilmemekte veya eğitim olanaklarına erişememektedir. Bu nedenle de kadınların işgücü piyasasına uyum sağlamaları güçleşmektedir. Ülkemizdeki geleneksel aile yapısı ve sosyal kurumların eksikliği, kadınlara ev işlerinin yanı sıra çocuk ve yaşlı bakımını da yürütme sorumluluğunu yüklemektedir.

Bütün bunlar, Türkiye nüfusunun yarısını oluşturan kadınların çalışmaktan vazgeçmesine, böylelikle de iş hayatına katılımlarının hızla düşmesine yol açmaktadır.

Özellikle geri kalmış yörelerimizde; eğitim düzeyi daha düşük, doğurganlık oranı ve hane halkı büyüklüğü daha yüksek ve haliyle kadınların iş gücüne katılım oranları daha düşüktür.

Mevcut durumu, uygulamadaki eksiklikler ve aksaklıklar şeklinde tarif etmemiz, belki de bir önemli gerçeği gözlerden saklamaya yol açabilir. Çünkü burada da derin bir isteksizlikle karşı karşıya olduğumuz kanısındayız.

Bugünkü iktidarını, büyük ölçüde kadınların mahalle çalışmalarına borçlu olduğu bilinen bir iktidar partisinin, “kadın hakları, pozitif ayrımcılık ve siyasette kota” gibi kavramları duyduğunda adeta saldırgan bir tepki vermesi, anladığımız ama asla anlayış göstermediğimiz, tasvip etmediğimiz bir davranış biçimidir.

Konunun siyasal toplumsal boyutu bir yana, olaya salt ekonomik gelişme açısından baktığımızda da, verimliliğin artması ve yoksulluğa karşı mücadelede sağlıklı bir yol alabilmek için, eğitimde ve çalışma hayatında kadınların varlığını yaygınlaştırmak çok önem kazanmaktadır.

Kadın girişimcilerin sayısının artmasının taşıdığı önemin tüm kesimlerce kavranması, kadınların iş dünyasında güçlenmesine yönelik politika ve etkinliklerin geliştirilmesinin önünü açacak, bu da ülke refahının artmasına doğrudan katkıda bulunacaktır.

Anayasa çalışmalarının hızlandığı bu günlerde, kadın-erkek eşitliğinin ancak ve ancak kadınlara pozitif ayrımcılık yapılması ile hayata geçebileceğinin kavranmasını ve bunun Anayasal düzeyde tescil edilmesinin çağdaş Türkiye'nin inşasında atılmış büyük bir adım olacağına inanıyoruz.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.